ਵਰਸ਼ਾ ਗਾਰਗ

ਬਨਾਮ

ਮਧਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1021 ਦੇ 2022)

ਅਗਸਤ 08, 2022

[ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ ਅਤੇ

ਏ. ਐਸ. ਬੋਪੰਨਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦਾ ਕੋਡ, 1973 – ਸ. 91 – ਮੋਬਾਈਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਅਤੇ ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ – ਫੈਸਲਾ: ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਟਾਵਰ ਦੇ ਸਥਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਯੋਗ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਬੂਤ ਹਨ – ਸ.91 ਅਧੀਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੱਗੇ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ" ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਵਾਂਛਨੀਯ ਹੈ – ਸ. 311 ਅਧੀਨ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਨਾਲ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਆਂ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੱਗਣ – ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ, ਮੋਬਾਈਲ ਨੰਬਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਲ ਦਾ ਸਥਾਨ ਕੋਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਡੀਕੋਡ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਇਸ ਲਈ, ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ – ਇਹ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਬੂਤ ਹੈ – ਰਜਿਸਟਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਗਵਾਹ ਦੀ ਬੁਲਾਹਟ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ, ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 91 ਕ੍ਰਿਪੀਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਮੋਬਾਈਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਉਹ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਟਾਵਰ ਦੇ ਸਥਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਯੋਗ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਬੂਤ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵਜਨ ਪਾਏ ਗਏ ਕਾਰਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 91 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਬਾਹਰਲੇ ਹਨ

ਧਾਰਾ 91 ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 311 ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ। ਧਾਰਾ 91 ਅਧੀਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੱਗੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਅਧੀਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਵਾਂਛਨੀਯ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 311 ਅਧੀਨ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਨਾਲ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਨਿਆਂ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 35]

2. ਪੀ ਡਬਲਯੂ-41 ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਉਭਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਾਸਿਕਿਊਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਰੁਕਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਨਿਆਂ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਸੱਦਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 37]

3. ਧਾਰਾ 311 ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਉਸ ਆਪੱਤੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਮੀ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੀ ਆਵੇਦਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਕਾਰਨ ਵੀ ਧਾਰਾ 311 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਆਵੇਦਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਪੂਰਣ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 38]

4. ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਆਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਅਨੁਚਛੇਦ 21 ਅਧੀਨ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਿਨੂ ਲਲਿਤਾ ਬਰੂਆਹ ਵਿੱਚ, ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਭਿਯੋਗ ਨੂੰ ਅਨੁਮਤੀ ਦੇਣਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਪੀ ਡਬਲਯੂ- 41 ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰ ਸਿਰਫ ਅਤਿਰਿਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਲ ਵੇਰਵੇ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹਨ ਪਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵੇਰਵਾ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਡੀਕੋਡ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਿਆਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ। ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਉਸ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਜੋ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 40]

5. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜੋ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੈਲੂਲਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਸਿਕਿਊਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 44]

ਜ਼ਾਹਿਰਾ ਹਬੀਬੁੱਲਾ ਐੱਚ. ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ (2004) 4 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 158 : [2004] 3 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1050; ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਸੈੱਲ (1999) 6 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 110; ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦਯਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ (1978) 2 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 518 : [1978] 3 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 509; ਮੋਹਨਲਾਲ ਸ਼ਾਮਜੀ ਸੋਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (1991) 1 ਸੁਪ. ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 271 : [1991] 1 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 712 - ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਹੁਕਮ ਚੰਦ (1999) 7 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 467 : [1999] 2 ਸੁਪਲ. ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 816 ਅਤੇ ਧਰਮਦੱਤ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕਿਸ਼ੋਰ ਵਾਧਵਾਨੀ (2016) 10 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 378 : [2016] 5 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 212 – ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸ੍ਵਪਨ ਕੁਮਾਰ ਚੈਟਰਜੀ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ (2019) 14 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 238 : [2019] 3 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 713;

ਮੀਨਾ ਲਲਿਤਾ ਬਾਰੂਵਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਉੜੀਸਾ (2013) 16 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 173 : [2013] 16 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 788; ਜੇ.ਕੇ. ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਸਰਕਾਰ ਐੱਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ) (2001) 3 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 462 : [2001] 2 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 90; ਮਨੂ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਐੱਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ) (2010) 6 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 : [2010] 4 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 103; ਰਾਜ ਪੰ. ਬੰ. ਬਨਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਮੰਡਲ (1963) 1 ਸੁਪਲ. ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 9; ਜਤਮਿਕੀ ਰਵੀ ਬਨਾਮ ਗੁਇਨਵੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ (1967) 3 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 415; ਮਸਾਲਤੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (1964) 8 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 133; ਰਾਜੇਸਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਮਿਸਰਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰ. ਬੰ. (1966) 1 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 178; ਆਰ.ਬੀ. ਮਿਹਾਨੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ (1971) 1 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 523; ਜ਼ਾਹਿਰਾ ਹਬੀਬੁੱਲਾ ਸ਼ੇਖ (5) ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ (2006) 3 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 374 : [2006] 2 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1081; ਗੋਅਜੀ ਪੈਸਿਫਿਕ ਟੈਕ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕੰਪਿਊਟਰ ਜੌਇੰਟ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ (2008) 5 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 108 : [2008] 11 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 571; ਕਰਨੇਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਐੱਮ.ਪੀ. (1995) 5 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 518 : [1995] 2 ਸੁਪਲ. ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 629; ਪਰਦਾਸ ਵਾਦੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਬਿਹਾਰ (1999) 2 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 126 : [1999] 1 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 55; ਰਾਮ ਬਿਹਾਰੀ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਬਿਹਾਰ (1998) 4 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 517 : [1998] 2 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 109; ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (2003) 2 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 518 : [2003] 1 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 754 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2019] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 713 ਪੈਰਾ 18 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1999] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 81 ਪੈਰਾ 21 ਨੂੰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2016] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 212 ਪੈਰਾ 21 ਨੂੰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2013] 16 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 788 ਪੈਰਾ 22 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2001] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 90 ਪੈਰਾ 25 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2004] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1050 ਪੈਰਾ 25 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2010] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 103 ਪੈਰਾ 25 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1991] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 712 ਪੈਰਾ 25 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1978] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 59 ਪੈਰਾ 31 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2006] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1081 ਪੈਰਾ 38 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2008] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 571 ਪੈਰਾ 38 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2009] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 629 ਪੈਰਾ 43 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1999] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 55 ਪੈਰਾ 43 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1998] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1097 ਪੈਰਾ 43 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2003] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 754 ਪੈਰਾ 43 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1021 ਦਾ 2022.

ਮਧਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇੰਦੌਰ ਵਿੱਚ ਮਿਸਲ. ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 57152 ਦੇ 2021 ਦੀ ਤਾਰੀਖ 08.04.2022 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਨਾਲ

ਐਮ.ਏ. ਨੰਬਰ 1144 ਦਾ 2022 ਵਿੱਚ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (ਕ੍ਰਿਲ) ਨੰਬਰ 2239 ਦਾ 2022.

ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਵਿਰਾਰਾਘਵਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਕੇ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕੁਮਾਰ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਸ਼ਾਹ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਸ਼ੀ ਕਿਰਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਾਰਤਾ ਲਈ।

ਐਸ.ਕੇ. ਗੰਗੇਲੇ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ਼੍ਰੇਯਸ਼ ਯੂ. ਲਲਿਤ, ਪਸ਼ੁਪਤੀ ਨਾਥ ਜੀ ਰਾਜਦਾਨ, ਮਿਰਜ਼ਾ ਕਾਇਸ਼ ਬੀਗ, ਪ੍ਰਖਰ ਸ੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਆਯੁਸ਼ੀ ਮਿੱਤਲ, ਸੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਿਯ ਸ਼ਰਮਾ, ਪ੍ਰਸਵੀ ਰਾਜ, ਸੁਧੇਸ਼ਨਾ ਡਬਲਯੂ. ਰਿਤੂ ਗੰਗੇਲੇ, ਅਰੁਪ ਬੈਨਰਜੀ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਬਰੁਨ ਸੋਬਤੀ ਵਿਜੇ ਚੌਧਰੀ, ਕੈਟਸ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਮਾਨਵੀਆ ਹਸਤਾ, ਵਿਕਰਮ ਦੁਬੇ, ਸੁਸ਼ੀ ਅਨਾ ਉਪਾਧਿਯਾਯ, ਆਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ, ਨਿਹਾਰ ਧਮਾਧਿਕਾਰੀ, ਨਿਰਮੇਸ਼ ਦੁਬੇ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

1. ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇੰਦੌਰ ਬੈਂਚ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ, 8 ਅਪ੍ਰੈਲ 2022 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਮਿਸਲ. ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 57152 ਦੇ 2021 ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

2. ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ 13 ਨਵੰਬਰ 2021 ਦੀ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਦੂਜੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਨਗਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਇੰਦੌਰ ਨੇ ਧਾਰਾ 311 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੈਲੂਲਰ ਇਕਾਈਆਂ ਦੇ ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਨਾਲ ਹੀ ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰ ਨੂੰ ਵੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਕਾਸ, ਮੰਗੀਲਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੇਸ਼ ਦੀ ਮੋਬਾਈਲ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਟਰੇਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਸ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਲਗਭਗ 2330 ਘੰਟੇ ਉੱਤੇ 18 ਨਵੰਬਰ 2015 ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਤਲ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ? ਮਹੂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਇੰਦੌਰ ਵਿੱਚ 19 ਨਵੰਬਰ 2015 ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੰਬਰ 734 ਦੇ 2015 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ 'ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੋਸਟ ਮੌਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਕਤਲ ਇੱਕ ਫਾਇਰਆਰਮ ਇੰਜਰੀ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ, ਤੀਜੇ, ਚੌਥੇ, ਪੰਜਵੇਂ ਅਤੇ ਛੇਵੇਂ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ (ਭਾਵ, ਵਿਕਾਸ, ਸਾਵਨ, ਮੰਗੀਲਾਲ, ਸੁਰੇਸ਼ ਅਤੇ ਰਾਜੂ) ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

4. ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 15 ਫਰਵਰੀ 2016 ਨੂੰ ਇੱਕ ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਜਮਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। 20 ਨਵੰਬਰ 2016 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਕ ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਜਮਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕੇਸ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਨਗਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਇੰਦੌਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਟ੍ਰਾਇਲ 227 ਦੇ 2016 ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

5. ਪੂਰਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਸਨ ਕੁਝ ਸੈਲੂਲਰ ਦੇ ਨੋਡਲ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ 11 ਜਨਵਰੀ 2016 ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ, ਅਰਥਾਤ:

(i) ਐਰਟੈਲ ਦੀ 11 ਜਨਵਰੀ 2016 ਦੀ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ;

(ii) ਰਿਲਾਇੰਸ ਦੀ 18 ਜਨਵਰੀ 2016 ਦੀ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ;

(iii) 30 ਮਾਰਚ 2016 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲਾ ਆਈਡੀਆ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ;

(iv) 6 ਜੂਨ 2016 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲਾ ਵੋਡਾਫੋਨ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ।

ਟ੍ਰਾਇਲ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੇ, ਆਈਡੀਆ (ਪੀਡਬਲਿਊ33), ਏਅਰਟੈਲ (ਪੀਡਬਲਿਊ41), ਰਿਲਾਇੰਸ (ਪੀਡਬਲਿਊ43) ਅਤੇ ਵੋਡਾਫੋਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ48) ਦੇ ਨੋਡਲ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ 17 ਨਵੰਬਰ 2017, 7 ਮਈ 2018, 17 ਜੁਲਾਈ 2018 ਅਤੇ 31 ਅਕਤੂਬਰ 2018 ਨੂੰ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ। ਪੀ.ਐਸ. ਮਹੂ ਦੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਅਫਸਰ, ਫਰਵਰੀ 2016 ਤੋਂ ਅਪ੍ਰੈਲ 2017 ਤੱਕ, ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪੀਡਬਲਿਊ47 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 31 ਅਕਤੂਬਰ 2018 ਨੂੰ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ। ਪੀਡਬਲਿਊ47 ਨੇ ਸਹਾਇਕ ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਕਾਲ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਕੰਪੈਕਟ ਡਿਸਕ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸੀਡੀ ਸਬੰਧੀ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 65ਬੀ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

6. ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ – ਸੁਰੇਸ਼ (ਪੰਜਵਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ) ਅਤੇ ਮੰਗੀਲਾਲ (ਚੌਥਾ ਜਵਾਬਦੇਹ) – ਧਾਰਾ 313 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ 25 ਜਨਵਰੀ 2020 ਅਤੇ 12 ਫਰਵਰੀ 2020 ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੌਰਾਨ, ਸੀਡੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ 'ਕਰੱਪਟੇਡ' ਪਾਇਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਸੀਡੀ ਦੀ ਕਾਪੀ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ 15 ਨਵੰਬਰ 2019 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਗਲੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ, ਪੀਡਬਲਿਊ47 ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ। ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਪੀਡਬਲਿਊ47 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀਡੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਉਹ ਐਸਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਸੀਡੀ ਨੂੰ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ("ਪਹਿਲੀ ਅਰਜ਼ੀ") ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਰ ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੀਡਬਲਿਊ47 ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੀਡੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਆਖਰੀ ਮੌਕਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ 2 ਮਾਰਚ 2020 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਸੀਡੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਬੂਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਤੀਜਤਨ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਸੀਡੀ ਨੂੰ ਮੰਗਵਾਉਣ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ47 ਤੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲੈਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

7. 15 ਮਾਰਚ 2021 ਨੂੰ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ੀ ("ਦੂਜੀ ਅਰਜ਼ੀ") ਧਾਰਾ 311 ਅਧੀਨ ਅਭਿਯੋਜਨ ਵੱਲੋਂ ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ।

8. 5 ਜੁਲਾਈ 2021 ਨੂੰ, ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੇ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ("ਤੀਜੀ ਅਰਜ਼ੀ") ਧਾਰਾ 311 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਅਧੀਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀਡੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 65B ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆ ਹੈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਸੀ। ਤੀਜੀ ਅਰਜ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ, ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਅਤੇ ਉਸ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

9. 16 ਜੁਲਾਈ 2021 ਨੂੰ, ਅਭਿਯੋਜਨ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ("ਚੌਥੀ ਅਰਜ਼ੀ") ਧਾਰਾ 311 ਅਧੀਨ ਆਈਡੀਆ ਦੇ ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 91 ਅਧੀਨ ਦੋ ਮੋਬਾਈਲ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਕਾਲ ਡਾਟਾ ਰਿਕਾਰਡਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ।

10. 22 ਸਤੰਬਰ 2021 ਨੂੰ, ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਤੀਜੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਪਰ ਚੌਥੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

11. ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ 13 ਨਵੰਬਰ 2021 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੂਜੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ 13 ਨਵੰਬਰ 2021 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ:

(i) ਜਿਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਅਭਿਯੋਜਨ ਸੱਦਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਜਾਂਚ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ; ਅਤੇ

(ii) ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਹੁਕਮ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ 8 ਅਪ੍ਰੈਲ 2022 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਈ ਫੁਟਕਲ 2021 ਦਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 57152, ਹਾਈ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨੀ

A. ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰ ਕੇਸ ਡਾਇਰੀ ਜਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹਨ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ;

B. ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ; ਅਤੇ

C. ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ (ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਕੀ ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ) ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

12. ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਯਾਨੀ 8 ਅਪ੍ਰੈਲ 2022 ਨੂੰ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਦੋ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਵੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ 22 ਸਤੰਬਰ 2021 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 91 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਅਧੀਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਚੌਥੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 91 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਅਭਿਯੋਜਨ ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਮੋਬਾਈਲ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਸੀ.ਡੀ.ਆਰ ਅਤੇ ਸੀ ਏ ਬੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਵਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਨ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਪੀ ਡਬਲਯੂ41, ਏਅਰਟੈਲ ਦੇ ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮੋਬਾਈਲ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਕਾਲ ਵੇਰਵੇ ਨੂੰ 11 ਜਨਵਰੀ 2016 ਦੇ ਇੱਕ ਪੱਤਰ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ P/103) ਦੇ ਨਾਲ ਐਸ ਡੀ ਓ ਪੀ ਨੂੰ ਅਗਾਊ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਚਾਰਜ ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਨਾਲ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕੇਸ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 91 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਭਿਯੋਜਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ, ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਪਰਿਣਾਮਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ।

13. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 8 ਅਪ੍ਰੈਲ 2022 ਦੇ ਦੂਜੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਮਿਸਲ. ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 57152 ਦੇ 2021 ਵਿੱਚ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ 13 ਨਵੰਬਰ 2021 ਦੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਦੂਜੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ।

14. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਵਿਰਾਰਾਘਵਨ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸ਼ੀਰੀਸ਼ਨ ਟੀ ਐਲ, ਐੱਮ.ਪੀ. ਦੇ ਰਾਜ ਲਈ ਵਕੀਲ, ਨੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

15. ਸ੍ਰੀ ਐਸ.ਕੇ. ਗੰਗੇਲੇ, ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਦੂਜੇ, ਤੀਜੇ ਅਤੇ ਛੇਵੇਂ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਬਾਨਸੁਰੀ ਸ੍ਵਰਾਜ, ਚੌਥੇ ਅਤੇ ਪੰਜਵੇਂ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

. 16. ਜੋ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਮਿਸਟਰ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਵਿਰਾਰਾਘਵਨ, ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਸ਼੍ਰੇਯਸ਼ ਯੂ ਲਲਿਤ, ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਐਮ.ਪੀ. ਦੇ ਰਾਜ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ:

(i) ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਸੈੱਲ ਫੋਨ ਟਾਵਰ ਦੇ ਬੀਚ ਸਹਿਯੋਗ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ;

(ii) ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਭਿਯੋਜਨ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਅਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਦੂਜੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ 30 ਨਵੰਬਰ 2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੇ ਸਬੂਤ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ;

(iii) ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਧਾਰਾ 311 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਸੀ;

(iv) ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਧਾਰਾ 91 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਧਾਰਾ 207 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ; ਅਤੇ

(v) ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੂਰਵਾਗ੍ਰਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਹਾਇਕ ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਲਿਫਾਫ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਲੂਲਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ।

. 17. ਮਿਸਟਰ ਐਸ.ਕੇ. ਗੰਗਲੇ, ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਜੋ ਦੂਜੇ, ਤੀਜੇ ਅਤੇ ਛੇਵੇਂ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ, ਨੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ:

(i) ਧਾਰਾ 301 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ

ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ;

(ii) ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 7 ਮਈ 2018, 17 ਜੁਲਾਈ 2018 ਅਤੇ 31 ਅਕਤੂਬਰ 2019 ਨੂੰ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ;

(iii) ਗਵਾਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਥਾਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ

(iv) ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹਨ।

18. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬੰਸੁਰੀ ਸਵਰਾਜ, ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਚਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜ ਨੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ:

(i) ਅਭਿਯੋਜਨ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 311 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਚਾਰ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ;

(ii) 53 ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ;

(iii) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਬਹਿਸ 25 ਜੁਲਾਈ 2022 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ;

(iv) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਸ੍ਰਪਨ ਕੁਮਾਰ ਚੈਟਰਜੀ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜੇਕਰ:

a. ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਹੈ; ਜਾਂ

b. ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਸਬੂਤ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

(v) ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਸਬੂਤ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ;

(vi) ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਗਵਾਹੀ ਨਾ ਲੈਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਨਹੀਂ ਹਨ;

(vii) ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਉਹ 6.5 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਧਿਕ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹਨ; ਅਤੇ

(viii) ਤੇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 21 ਦਾ ਅਭਿੰਨ ਅੰਗ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

19. ਤਦਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ 2017-2018 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸੀ.ਡੀ. ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਧਾਰਾ 311 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨਿਆਂ ਦਾ ਪਲੜਾ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

20. ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਉਸ ਆਪੱਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 301 ਦੀ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ

ਬਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

21. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਹੁਕਮ ਚੰਦ ਅਤੇ ਧਾਰੀਵਾਲ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕਿਸ਼ੋਰ ਵਾਧਵਾਨੀ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 225 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਭਿਯੋਜਕ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨਿਜੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਅਭਿਯੋਜਨ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇੱਕ ਸੈਸ਼ਨ, ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੈਸ਼ਨ ਟਰਾਇਲ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 311 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਵੀ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਟਰਾਇਲ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਅਭਿਯੋਜਕ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

22. **ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮੀਨਾ ਲਲਿਤਾ ਬਰੁਵਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਓੜੀਸਾ**2 ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਆਰੋਪ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਗੈਂਗ ਰੇਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਟ੍ਰਾਇਲ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਿਊ 18 ਇੱਕ ਸਬ ਡਿਵੀਜਨਲ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਸੀ ਜਿਸ ਅੱਗੇ ਟੈਸਟ ਆਈਡੈਂਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪਰੇਡ3 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਿਊ 18 ਨੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਐਕਸਟ ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੀ ਕਿ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹੀ ਦੌਰਾਨ, ਪੀਡਬਲਿਊ18 ਨੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਟੀਆਈਪੀ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਦਿਆਂ ਗਲਤ ਸੰਸਕਰਣ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਭਿਯੋਜਨ ਪੱਖ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਐਕਸਟ. 8 ਨਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਜਾਂ ਗਲਤ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕੇ ਜੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪੀਡਬਲਿਊ18 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਅਭਿਯੋਜਕ ਨੂੰ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ। ਜਨਤਕ ਅਭਿਯੋਜਕ ਨੇ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪੀਡਬਲਿਊ18 ਨੂੰ ਮੁੜ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਪੀੜਿਤ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਸੈਕਸ਼ਨ 301 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਸੀਮਿਤ ਭੂਮਿਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 301 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 301 ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

301. ਜਨਤਕ ਅਭਿਯੋਜਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਾਜ਼ਰੀ।—(1) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਜਨਤਕ ਅਭਿਯੋਜਕ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਜਨਤਕ ਅਭਿਯੋਜਕ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਲਿਖਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਕੇਸ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਦੌਰਾਨ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਕੇ ਵਕਾਲਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ

ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਜਨਤਕ ਅਭਿਯੋਜਕ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਜਨਤਕ ਅਭਿਯੋਜਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਕੀਲ ਜਨਤਕ ਅਭਿਯੋਜਕ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਜਨਤਕ ਅਭਿਯੋਜਕ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ।

ਅਭਿਯੋਜਕ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ, ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਬੰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਖਤੀ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

23. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਸ਼ਾਹਦਾ ਕੀਤਾ:

"19. ਆਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਸਮਾਜ ਵਿਰੁੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸਲ ਪੀੜਤ ਹੀ ਅਸਲ ਦੁੱਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਰਾਜ ਅਤੇ ਅਭਿਯੋਜਨ ਲਈ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪੱਥਰ ਨਾ ਛੱਡਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ, ਜੇ ਨਾ ਵੱਧ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਜਾਗਰੂਕ ਅਤੇ ਸਤਰਕ ਰਹੇ ਅਤੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਬੂਤ ਹਰ ਉਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਭਾਣ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੇ ਕਦੇ ਜਦੋਂ ਅਭਿਯੋਜਨ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਚੂਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਅਭਿਯੋਜਨ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਕਰਨ ਲਈ। ਨਾ ਹੀ ਅਭਿਯੋਜਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚੁੱਪ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਲਤ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਤਾਂ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨੋਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਅਭਿਯੋਜਨ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ। ਆਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਪੂਰੀ ਯੋਜਨਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਚਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇਣ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਮੂਰਖ ਪ੍ਰੂਫ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦਾ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

24. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 301 ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਉੱਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਧਾਰਾ 311 ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਸ [2022] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.

"21 ...ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾਵਾਂ 301 ਅਤੇ 311 ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 311 ਦੀ ਪੁਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਧਾਰਾ 301(2) ਦੀ ਪੁਕਾਰ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਾ ਕਰਨ ਜੋਗੀ ਸੀ, ਪੀੜਤ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਧਾਰਾ 311 ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਨ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਵਾਸਤਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 311 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਅਧੀਨ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਬਿਨਾਂ ਪੀੜਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਪੀ ਡਬਲਯੂ-18 ਨੂੰ ਮੁੜ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਨਾਕਾਮ ਰਹੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਉਪਯੋਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

25. ਹੋਰ, ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਜੇ.ਕੇ. ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਸਰਕਾਰ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ), ਜ਼ਾਹਿਰਾ ਹਬੀਬੁੱਲਾ ਐਚ. ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ, ਮਨੂ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ), ਮੋਹਨਤਲ ਸ਼ਾਮਜੀ ਸੋਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਸੈੱਲ, ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ:

"31 ...ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਚੁੱਪ ਦਰਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਰਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 311 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਨਾਲ ਹੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 165 ਅਧੀਨ, ਇੱਕ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪੀੜਤ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹਮ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਸੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਟੈਸਟ ਪਛਾਣ ਪਰੇਡ ਹੋਈ ਸੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਨਿਆਂਕਾਂ ਵੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਨਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਉੱਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 311 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਅਭਿਯੋਜਕ ਨੂੰ ਉਸ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬੁਲਾਉਣ ਦੇ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਕਹਿ ਕੇ ਇਸ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਠਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਅਫਸੋਸਜਨਕ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜੋ ਕਰਤਵਿਆਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਾਕਾਮ ਰਹੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਖਾਮੀ ਅਤੇ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਾਕਾਮ ਰਹੀ।

ਗਵਾਹੀ ਜੋ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਖਾਮੀ ਅਤੇ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਾਕਾਮ ਰਹੀ।

26. ਦੂਜੇ, ਤੀਜੇ ਅਤੇ ਛੇਵੇਂ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਆਪੱਤੀ ਜੋ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 301 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 301 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਕਿ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਜਾਂ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਹਨ, ਬਿਨਾਂ ਲਿਖਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋ

ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਕੇਸ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 301 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਨਿਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੇਸ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਜਾਂ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਹੀ ਅਭਿਯੋਗ ਚਲਾਉਣਗੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਕੀਲ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਜਾਂ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ, ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਬੰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਖਤੀ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

27. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਲਈ ਅਤੇ ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 301 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰੁਕਾਵਟ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

28. ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 301 ਦੀ ਰੁਕਾਵਟ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 311 ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਸੈਕਸ਼ਨ 311 ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ "ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ":

ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਸੱਦਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਸੱਦੇ ਬਿਨਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਲਈ; ਅਤੇ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੱਦਣ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਲਈ।

ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਜਾਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 311 ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ "ਸੱਦਣ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਮੁੜ ਸੱਦਣ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ"। ਸੈਕਸ਼ਨ 311 ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

29. ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਬਦ "ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ" ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੱਦਣ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਦਣ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਮੁੜ ਸੱਦਣ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਲੋੜ ਇਹ ਨਿਰਣਾਇਕ ਪੱਥਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਨੂੰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਵਿਕਲਪਿਕ ਹੈ ਜਦਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਭਾਗ ਅਨਿਵਾਰਯ ਹੈ।

30. ਇਸ ਲਈ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮੋਹਨਲਾਲ ਸ਼ਾਮਜੀ ਸੋਨੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕੋਡ ਆਫ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 540 ਦੇ ਪਾਰੀ ਮਟੀਰੀਆ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:

"16. ਧਾਰਾ 540 ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਜਾਂ ਮੁੜ ਬੁਲਾਉਣ ਅਤੇ ਮੁੜ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਇਤਵ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਗਵਾਹੀ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਗਵਾਹੀ ਲੈਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ — ਚਾਹੇ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨ ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ — ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਿਦਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ।"

ਜਸਟਿਸ ਐਸ ਰਤਨਵੇਲ ਪਾਂਡੀਅਨ, ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦਿਆਂ, ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸੰਭਵ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੇ ਢੰਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਇਸ ਸਿਦਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਕਿ "ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੱਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੱਚ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।" ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:

"18. ...ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਮਦਦ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਉਚਿਤ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਹੀ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਮਨਮਾਨੇ ਜਾਂ ਬੇਤਰਤੀਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗਲਤ ਜਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਵਰਤੋਂ ਅਣਚਾਹੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਇਹ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਚਿਤ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਅਭਿਯੋਗ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਵੱਲੋਂ ਛੱਡੇ ਗਏ ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਸਾਨ ਕਾਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ"

31. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਮਾਸ਼ਰੇ ਦਯਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ., ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਤੁਲਸੀਦਾਸ ਮੁੰਧਰਾ, ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਹਰਿਆਣਾ, ਮਸਾਲਤੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ., ਰਾਜੇਸਵਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਮਿਸਰਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ. ਅਤੇ ਆਰ.ਬੀ. ਮਿਥਾਨੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"27. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ ਉਭਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਬੁਲਾਉਣ ਜਾਂ ਮੁੜ ਬੁਲਾ ਕੇ ਮੁੜ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ

ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਦੁਆਰਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਸਮਝ ਹੀ ਇਕੋ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਾਰਗ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਨਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।"

32. ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਨਾਲ ਬੰਧੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 311 ਅਧੀਨ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਵੀ ਲੱਗੇ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨਿਆਂ ਦੀ ਪਟੜੀ ਉੱਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਗੜਬੜੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੇਬਸ ਦਰਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਲਕਿ, ਨਿਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਿਰਦਾਰ ਹੈ।

33. ਧਾਰਾ 91 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਅੰਤਰਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰੇ ਜਿਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਅਧੀਨ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਵਾਂਛਨੀਯ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

34. ਧਾਰਾ 91 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 7 ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ "ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ" ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XVI ਨੂੰ "ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ" ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 207 ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕਾਪੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਕਾਰਵਾਈ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਵੱਖਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

35. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 91 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸੈਲੂਲਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਉਤਪਾਦਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਬੂਤ ਹਨ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਸੈੱਲ ਫੋਨ ਟਾਵਰ ਦੇ ਬੀਚ ਸਬੰਧ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਕਾਰਨ ਧਾਰਾ 91 ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਧਾਰਾ 311 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਬਾਹਰਲੇ ਹਨ। ਧਾਰਾ 91 ਅਧੀਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੱਗੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਅਧੀਨ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਲਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਵਾਂਛਨੀਯ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 311 ਅਧੀਨ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਨਾਲ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਨਿਆਂ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੱਗੇ।

36. ਆਈਡੀਆ, ਏਅਰਟੈਲ, ਰਿਲਾਇੰਸ ਅਤੇ ਵੋਡਾਫੋਨ ਦੇ ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੋ ਕਿ ਪੀ ਡਬਲਯੂ 33, 41, 43 ਅਤੇ 48 ਹਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪੀ ਡਬਲਯੂ-41, ਏਅਰਟੈਲ ਦੇ ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਗਵਾਹ ਨੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਕਿ:

"2. ਮੋਬਾਈਲ ਨੰਬਰ XXXXXXXXXX ਦੀ ਕਾਲ ਵੇਰਵਾ ਜੋ ਕਿ 134 ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਹੈ ਉਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ P-104 ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸੇ ਕਾਲ ਦੀ ਵੇਰਵਾ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਹੈ। ਉਸੇ ਦੇ ਹਰ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਏਅਰਟੈਲ ਦੀ ਮੋਹਰ ਹੈ। ਕਾਲ ਵੇਰਵਾ ਵਿੱਚ ਕਾਲ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਸੁਨੇਹਾ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵੇਰਵਾ ਹੈ ਜੋ ਗਾਹਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ/ਭੇਜੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੋਬਾਈਲ ਨੰਬਰ ਦਾ ਸਥਾਨ ਕੋਡ ਨੰਬਰ ਦੇ ਨਾਲ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਕਾਲ ਜਾਂ ਸੁਨੇਹਾ ਲਈ ਕਾਲ ਵੇਰਵਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਨੰਬਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਲ ਦਾ ਸਥਾਨ ਕੋਡਾਂ ਨਾਲ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਅੱਜ ਕੋਡ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ। ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਕੋਡ ਨੂੰ ਡੀਕੋਡ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਥਾਨ ਲਈ ਕੋਡਿੰਗ ਚਾਰਟ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸਥਾਨ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਕਤ ਚਾਰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਕਤ ਚਾਰਟ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

37. ਪੀਡਬਲਿਊ-41 ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਾਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜੋ ਕਿ ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਬੂਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਸੱਦਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

38. ਧਾਰਾ 311 ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਉਸ ਆਪੱਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਕਾਰਨ ਵੀ ਧਾਰਾ 311 ਅਧੀਨ ਇਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਪੂਰਨ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ।

39. ਜ਼ਾਹਿਰਾ ਹਬੀਬੁੱਲਾ ਸ਼ੇਖ (5) ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ3 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਗੋਦਰੇਜ ਪੈਸਿਫਿਕ ਟੈਕ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕੰਪਿਊਟਰ ਜੋਇੰਟ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ7 ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਐਤਰਾਜ਼ ਨਾਲ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 311 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲੂਪਹੋਲਜ਼ ਨੂੰ ਭਰਨਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਗੌਣ ਕਾਰਕ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਸਿਰਫ ਸਬੂਤ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀਅਤ ਦੇ ਟੈਸਟ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ:

"28. ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਨਾ ਤਾਂ ਅਭਿਯੋਗ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਚਾਅ ਪਾਸੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਵਾਹ ਜਾਂ

ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਤੌਲਣ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨੋਟ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਅਨੁਮਾਨ ਖਿੱਚ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਜਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਅਧੂਰੇ ਅਨੁਮਾਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾਲ 'ਲੂਪਹੋਲਜ਼ ਨੂੰ ਭਰਨ' ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਗੌਣ ਕਾਰਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਨਵੇਂ ਸਬੂਤ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀਅਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

40. ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੈ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੀਨਾ ਲਲਿਤਾ ਬਰੂਵਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਹੈ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ। ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀ ਕਿ:

"8. ਅਭਿਯੋਗ ਵਿੱਚ ਖਾਮੀ ਨੂੰ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਲੁਕਵੇਂ ਫਾਟਕ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਅਪੂਰਣੀਯ ਖਾਮੀ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜੇਕਰ ਉਚਿਤ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਭੁੱਲ ਕਾਰਨ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਉਦਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਖਰਕਾਰ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੰਮ ਫੌਜਦਾਰੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਗਿਣਨਾ ਜਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਿਊ-41 ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਤਦਨੁਸਾਰ, ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰ ਕੇਵਲ ਵਾਧੂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਲ ਵੇਰਵੇ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹਨ ਪਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਵੇਰਵਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਡੀਕੋਡ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰਵਾਗ੍ਰਹਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਵਿੱਚ ਫਿੱਟ ਬੈਠਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ।

41. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 311 ਅਧੀਨ ਦਰਖਾਸਤ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਆਪੱਤੀ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਸਵਾਪਨਾ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਇਹ ਤਰਕ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਦਰਖਾਸਤ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਵਾਪਨਾ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਾਹਿਦਾ ਕੀਤਾ:

“11. ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 311 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੇਵਲ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਵਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਵੈਧ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਹੀ ਵਰਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨਾਲ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਯਾਦ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦਰਖਾਸਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

12. ਜਿੱਥੇ ਅਭਿਯੋਗ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰੀਤਿਜਨਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਗਵਾਹ ਦੀ ਯਾਦ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਬੰਦ ਹੋਣਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਫੈਸਲਾ ਰਜਿਸਟਰ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 311 ਅਧੀਨ ਸੱਦਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਰੱਦ ਅਤੇ ਅਭਿਯੋਗ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਬੰਦ ਦੋਵੇਂ 13 ਨਵੰਬਰ 2021 ਨੂੰ ਹੋਏ, ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਅਰਜ਼ੀ 15 ਮਾਰਚ 2021 ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਅੱਠ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਭਿਯੋਗ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗਵਾਹ, ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਨੂੰ ਵੀ ਉਸੇ ਦਿਨ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 13 ਨਵੰਬਰ 2021 ਦੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ।

42. ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਨਿਯਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਗਵਾਹ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਕਰੋ ਇਸਤਗਾਸਾ ਸਬੂਤ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜ਼ਹੀਰਾ ਵਿਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਹਬੀਬੁੱਲਾ ਐਚ. ਸ਼ੇਖ (ਸੁਪਰਾ) ਜੋੜਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 391 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਾਧੂ

ਸਬੂਤ, ਨਾਲ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ:

"43. ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਉਹ ਟੇਪ ਰਿਕਾਰਡਰ ਵਾਂਗ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਗਵਾਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 165 ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਕੁਝ ਵੀ ਜੋ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਵਜਹ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਨਾ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ। ਭਲੇ ਹੀ ਅਭਿਯੋਜਕ ਕੁਝ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅੰਤਿਮ ਉਦੇਸ਼ ਯਾਨੀ ਸੱਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਜਨ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਅਭਿਯੋਜਕ ਲੋੜੀਂਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਖਾਮੀਆਂ ਜਾਂ ਅਭਿਯੋਜਨ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਕਰਤਵਿਆਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਤੋਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਣਜਾਣ ਜਾਂ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ। ਜੋ ਅਭਿਯੋਜਕ ਨਿਆਂ ਨਾਲ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵਾਂਗ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਚਿਤ ਨਿਜ਼ਾਮ ਲਈ ਇੱਕ ਬੋਝ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਭਿਯੋਜਨ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਡਣ ਜਾਂ ਸਰਾਸਰ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਲੋਪ ਹੋਣ ਦੀ ਮੁਦਰਾ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀਆਂ।

ਹੋਰ, ਜ਼ਾਹਿਰ ਬਾਬੁਲੁੱਲਾਹ ਸ਼ੇਖ (5) (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇਧਾਰਾ 311 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ:

"27. ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਕੀਮਤੀ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਓਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਛੱਡਣ ਕਾਰਨ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਨਿਰਧਾਰਕ ਕਾਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਆਂ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪੱਖ ਦੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਇੱਕ ਆਮ ਧਾਰਾ ਹੈ ਜੋ ਕੋਡ ਅਧੀਨ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਜਾਂਚਾਂ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀਆਂ ਜਾਂ ਜਾਂਚਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 311 ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ "ਇਸ ਕੋਡ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ"। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਸ਼ਕਤੀ ਵੱਡੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਤਨਾ ਹੀ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਮਨ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

“43. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੋਹਨਲਾਲ ਸ਼ਾਮਜੀ ਸੋਨੀ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ:

“44. ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 165 ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 ਅਧੀਨ ਇਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਪੂਰਕ ਹੈ। ਧਾਰਾ ਦੇ ਦੋ ਭਾਗ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ: (i) ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣ ਦੀ ਛੋਟ ਦੇਣਾ, ਅਤੇ (ii) ਲਾਜ਼ਮੀ ਭਾਗ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਆਂ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਸਮਾਨ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੋਹਦਾਲੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ, ਕਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, "ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ", "ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ", ਜਾਂ "ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ", "ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ" ਅਤੇ "ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ" ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਧਾਰਾ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸੰਭਵ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿਵੇਕ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਸਮਾਨ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸੁਸੰਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ।

ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਬੰਧਨ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤਾਜ਼ਾ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਹਨ, "ਜ਼ਰੂਰੀ" ਇੱਕ ਸਰਗਰਮ ਅਤੇ ਚੌਕਸ ਮਨ ਲਈ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਲਈ ਜੋ ਛੱਡਣ ਜਾਂ ਤਿਆਗਣ ਲਈ ਝੁਕਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਹੀ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਨੇ ਕੁਝ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕੀਤੇ ਹੋਣ ਜੋ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਚਾਅ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਪਰ ਸਿਰਫ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ। ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਰਨੇਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਐਮ.ਪੀ. (3), ਪਾਰਸ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਬਿਹਾਰ (2), ਰਾਮ ਬਿਹਾਰੀ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਬਿਹਾਰ (1) ਅਤੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (4) ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਿਆਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ:

64. ਇਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰੀਕਰਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਬਰੀਕਰਨ ਅਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਦੂਸ਼ਿਤ ਸਬੂਤਾਂ, ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾਂਚ, ਅਸਿਧਾਂਤਕ ਅਭਿਯੋਜਕ ਅਤੇ ਸਰਸਰੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਅਤੇ ਧਮਕਾਏ/ਦਹਿਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੋਈ ਬਰੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਥਾਕਥਿਤ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਪਰ ਸੱਚ ਦੀ ਵਿਡੰਬਨਾ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਧੋਖਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਾਂਤਮਕ ਫੈਸਲਿਆਂ — ਆਮ ਜ਼ਿਊਰੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾਨ ਐਸਟ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਹਰ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ ਹੈ।

44. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸੀਂ ਤਦਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਮਿਤੀ 8 ਅਪ੍ਰੈਲ 2022 ਨੂੰ ਮਿਸਲ. ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 57152 ਆਫ 2021 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਵਾਧੂ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਨਗਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਇੰਦੌਰ ਦੀ ਮਿਤੀ 13 ਨਵੰਬਰ 2021 ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਟ੍ਰਾਇਲ 227 ਆਫ 2016 ਵਿੱਚ ਅਭਿਯੋਜਨ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼। ਅਭਿਯੋਜਨ ਵੱਲੋਂ ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਸੈਲੂਲਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਵਾਧੂ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਨਗਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਇੰਦੌਰ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੈਸ਼ਨ ਟ੍ਰਾਇਲ ਨੰਬਰ 227 ਆਫ 2016 ਨੂੰ 31 ਅਕਤੂਬਰ 2022 ਤੱਕ ਸੰਪੂਰਣ ਕਰਨ।

ਐਮ ਏ ਨੰਬਰ 1144 ਆਫ 2022 ਵਿੱਚ ਐਸ ਐਲ ਪੀ (ਸੀ ਆਰ ਐਲ.) ਨੰਬਰ 2239 ਆਫ 2022

45. ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ – ਮੰਗੀਲਾਲ ਠਾਕੁਰ - ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਸ ਐਲ ਪੀ (ਸੀ ਆਰ ਐਲ.) ਨੰਬਰ 2239 ਆਫ 2022 ਵਿੱਚ 6 ਮਈ 2022 ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ। ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅੰਤਰਿਮ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ 31 ਅਕਤੂਬਰ 2022 ਤੱਕ ਉਸੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਧਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ।

46. ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀ(ਆਂ), ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਗਈ ਹਨ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate